

ARTICLE

**Pag-aaral sa Language Preference ng mga
Pangunahing Etnolinggwistikong Pangkat sa Loob
ng Unibersidad ng Pilipinas Visayas-Miag-ao
[Studying the Language Preferences of Primary
Ethnolinguistic Groups within the University
of the Philippines Visayas-Miag-ao]**

Ferdinand P. Jarin

ABSTRAK

Ang pag-aaral ay tumutungkol sa pagtukoy sa language preference ng mga pangunahing etnolinggwistikong pangkat sa loob ng Unibersidad ng Pilipinas Visayas (UPV) sa bayan ng Miag-ao. Ninais tugunan ng pag-aaral ang mga tanong at sapantaha ukol sa mga posibilidad ng pagkakaroon ng suliranin sa komunikasyon sa naturang unibersidad dulot ng pagkakaroon nito ng mga mamamayan mula sa iba't ibang etnolinggwistikong pangkat. Naisagawa ang pag-aaral sa panahon ng pandemya kaya't minabuting gamitin ang metodong Key Informant Interview (KII) para sa online interviews. Nagresulta ang pag-aaral sa pagkatukoy sa mga mas madalas gamiting-wika ng mga mamamayan ng UP Visayas-Miag-ao upang mas maintindihan, ang kanilang kahandaan sa pag-aaral ng bagong wika, at ang pagkalatag ng mga kapakinabangan at limitasyon sa pagkakaroon ng kultura ng code-switching o paglilipat-wika sa naturang unibersidad. Ang mga resulta ay magpapatining sa kahalagahan ng pagtanggap ng lahat ng etnolinggwistikong pangkat sa multi-language set-up ng UP Visayas dahil sa pagpapanatili nito sa kanilang katutubong wika, sa pagbibigay nito ng oportunidad ng pagkatuto sa bagong wika't kultura, at ang praktikal na paggamit ng Hiligaynon bilang lingua franca ng rehiyon, ng Filipino bilang pambansang wika, at ng Ingles bilang isa sa mga opisyal na wika ng bansa sa kanilang pang-araw-araw na transaksyon at kumbersasyon.

MGA SUSING SALITA

language preference, etnolinggwistikong pangkat, UP Visayas-Miag-ao, Aklanon, Cebuano, Hiligaynon, Kinaray-a, Tagalog, paglilipat-wika (code-switching), multilingual set-up

1-16

ABSTRACT

The study is about determining the language preference of the primary ethnolinguistic groups within the University of the Philippines Visayas (UPV) in the town of Miag-ao. The study aimed to address questions and concerns about the possibility of communication problems in such a university due to the presence of citizens from different ethnolinguistic groups. The study was conducted during the pandemic so the researcher deemed it best to use the Key Informant Interview (KII) method for the online interviews. The study resulted in the identification of the most frequently-used languages by the community members of UP Visayas-Miag-ao to better understand each other, to gauge their readiness to learn a new language, and to establish the advantages and limitations of having a culture of code-switching or language transfer in such a university. The results highlight the importance of accepting all ethnolinguistic groups in the multi-language set-up of UP Visayas for the preservation of their native language, the opportunity provided to learn a new language and culture, and for the practical use of Hiligaynon as the lingua franca of the region, of Filipino as the national language, and of English as one of the official languages of the country in their daily transactions and conversations.

KEYWORDS

language preference, ethnolinguistic groups, UP Visayas-Miag-ao, Aklanon, Cebuano, Hiligaynon, Kinaray-a, Tagalog, code-switching, multilingual set-up

Introduksiyon

Ang Unibersidad ng Pilipinas sa Visayas

Mauunang makilala ang Unibersidad ng Pilipinas (UP) Visayas noong ito ay binubuo pa ng apat na kolehiyo ng UP: UP Cebu- na naitatag noong 2018, UP College of Fisheries (1944), UP Iloilo (1947), at UP Tacloban (1973).

Noong 1975, sa ilalim ng pamumuno ni Pangulo Onofre D. Corpuz, kinonseptuwalisa ang isang nagsasariling yunit na siyang magiging institusyon para sa pananaliksik at pag-aaral ukol sa fisheries at marine science. Noong 21 Setyembre 1977, pirmahan ni Pangulo Ferdinand E. Marcos ang Atas ng Pangulo Blg. 1200, kinilala bilang Philippine Five-Year Development Plan (1978-1982), na kinabilangan din ng plano ng pagtatakda sa Rehiyon VI bilang lokasyon kung saan itatayo ang UP Visayas, na siyang inaasahang magtatampok ng pag-aaral ukol sa fisheries at marine sciences. Pagsapit ng taong 1978 ay sunud-sunod na ang isinagawang diyalogo at konsultasyon ng mga opisyal ng Unibersidad sa mga lokal na residente ng Miag-ao. Ito ay isinagawa upang masukat ang magiging epekto ng pagkakaroon ng kampus ng UP Visayas sa nasabing bayan.

Gaya ng inaasahan, iba-iba ang naging reaksiyon ng mga residente ukol sa nasabing plano. Ngunit batay sa nakalap na datos at personal na obserbasyon ng alkalde noon ng Miag-ao na si Erlinda Noble Britanico, mayorya ng mga residente ang naniniwala na mas magiging mabilis ang pag-unlad ng bayan kung maitatayo roon ang kampus ng UP Visayas. Kung kaya pinag-aralan niya ang nirebisang five-year development plan ng UP Visayas at bumisita rin sa ilang kampus ng UP na may higit na pagtuon ng pansin sa kampus ng UP Los Baños. Dito ay inalam niya ang naging epekto ng pagkakaroon ng kampus ng UP sa Los Baños sa probinsiya

ng Laguna. Nakumbinsi ang alkalde na ang pagtatayo ng kampus ng UP Visayas ay magdudulot ng mas maraming kapakinabangan sa munisipalidad ng Miag-ao. Naging intensibo ang kaniyang pagsisikap na kumbinsihin ang UP na ang kanilang bayan, Miag-ao, ang pinakaideyal na lokasyon kung saan dapat itayo ang kampus na magiging UP Visayas.

Tatlong katangian ng Miag-ao ang naging kalakasan para maitayo ang kampus dito: una, malapit ang lugar sa mismong sentro o poblacion ng Miag-ao; ikalawa, sa bandang silangan ay mapupuntahan ang lungsod ng Iloilo na lugar ng komersiyo; at ikatlo, sa bandang kanluran naman ay mapupuntahan ang bayan ng San Joaquin at probinsiya ng Antique, kung saan mas prominente ang mga karagatan at kabundukan na magiging hanguan ng pag-aaral.

At noon ngang 31 Mayo 1979, inaprubahan ang pagtatatag ng isang bukod na UP Visayas na magkakaroon ng pangunahing kampus sa bayan ng Miag-ao sa probinsiya ng Iloilo. Nagsimula ito sa pagkakaroon ng dalawang kolehiyo: ang UP College Iloilo bilang tahanan ng College of Arts and Science (CAS) at ang College of Fisheries bilang flagship na kolehiyo.

Sa kasalukuyan, mayroon nang dalawang kampus ang UP Visayas sa Iloilo bukod pa sa kampus ng UP Tacloban College sa Leyte. Ito ang UP Visayas Iloilo City Campus, na tahanan ng College of Management (CM); ang dibisyon ng Professional Education ng CAS, at ng UP High School in Iloilo; at ang UP Visayas-Miag-ao Campus, na tahanan naman ng College of Fisheries and Ocean Sciences (CFOS), CAS, at School of Technology (SoTech).

3

Ang Miag-ao bilang Lunan ng UP Visayas

Ang bayan ng Miag-ao na kinatitirikan ng UP Visayas ay isang 1st class na munisipalidad at nakapaloob sa unang distrito ng probinsiya ng Iloilo. Itinuturing itong pinakamalaking munisipalidad sa buong bansa sa pagtataglay nito ng 119 barangay. Tinatayang 40 kilometro sa timog-kanluran ang layo nito mula sa siyudad ng Iloilo.

Larawan 1: Ang bayan ng Miag-ao at ang Kanlurang Visayas (kinuha ang mapa sa [Miag-ao-Wikipedia en.m.wikipedia.org](https://en.m.wikipedia.org).)

Ideyal ang lokasyon ng Miag-ao lalo sa pag-aaral ukol sa pangisdaan na flagship na programa ng UP Visayas. Ang katubigang nakapalibot sa buong bayan ay binubuo ng 48 kilometro kuwadrado at isang malawak na lunan para sa mga katutubo at dayuhang isda. Ang kahabaan ng dalampasigan ng bayan ay umaabot ng 16 kilometro at tinatawid ang 22 barangay ng Miag-ao.

Ang estratehikong lokasyon ng UP Visayas sa Iloilo ay maipagkakapuri dahilan sa mas malawak nitong kayang gawing pag-aaral at impluwensiya partikular sa dalawang malalaking rehiyon ng bansa—ang Rehiyon 6 (Kanlurang Visayas) na kinapapalooban ng mga probinsiya ng Aklan, Antique, Capiz, Guimaras, Iloilo, at Negros Occidental; at ang Rehiyon 7 (Gitnang Visayas), na kinapapalooban naman ng mga probinsiya ng Bohol, Cebu, Negros Oriental, at Siquijor.

Kaya naman, ang malaking populasyon ng mga estudyante, kawani, at guro na nag-aaral at nagtatrabaho sa UP Visayas sa Miag-ao ay nanggagaling sa mga etnolinggwistikong pangkat ng Kabisayaan, partikular sa Isla ng Panay.

Ang mga mamamayan sa probinsiya ng Antique sa kanlurang Panay at ang halos 2/3 ng 46 bayan ng Iloilo ay nagsasalita ng wikang Kinaray-a. Ang mga mamamayan sa siyudad ng Iloilo at sa mga bayang nasa kanlurang-silangan ng probinsiya ay nagsasalita naman ng Hiligaynon. Ang mga taga-Guimaras ay nagsasalita ng parehong Hiligaynon at Kinaray-a. Bukod-tangi ang Aklan sa pagsasalita ng kanilang wikang Aklanon, bagamat marami rin sa kanila ang nakakaintindi ng parehong Hiligaynon at Kinaray-a. May pagkakaiba man sa diksiyon at punto, Hiligaynon din ang namamayaning wika na ginagamit ng mga taga-Capiz ayon sa pag-aaral ni Alicia Magos (2012).

Maidaragdag din sa mga etnolinggwistikong pangkat ng UP Visayas ang mga Tagalog dahil sa migrasyon mula pa noong dekada '80 ng mga kawani at guro mula sa nailipat na College of Fisheries ng UP Diliman, gayundin ang pana-panahong pagkakaroon ng mga estudyanteng galing sa mga rehiyong Tagalog na kumukuha ng kursong pangisdaan. Sa kasalukuyan din ay patuloy ang pagkakaroon ng mga estudyante, kawani, at guro na Cebuano, Waray, at ilang mga taga-Mindanao sa UP Visayas-Miag-ao.

Ang iba't ibang espasyong pangwika na pinagmulan ng mga estudyante, guro, at kawani ng UP Visayas ay mga tiyak na lunsaran na nagpairal ng isang multilingguwal na set-up sa loob ng Unibersidad. Kung kaya, hindi rin naman kalabisang maitanong kung paano naisusulong ang pambansang patakarang pangwika sa nasabing multilingguwal na katangian ng Unibersidad.

Naging teoretikal na sanggunian ang papel ni Feorillo Petronilo A. Demeterio III (2012) ukol sa sistematikong multilingguwalismo, lalo na at may mga kontradiksiyong nakapaloob sa nasyonalistang diskurso sa paghugis ng pambansang patakarang pangwika ng Pilipinas. Ang nasyonalistang diskurso ay naglalayong ipalaganap ang wikang pambansa bilang isang sangkap sa paglinang sa nasyonalistang kamalayan sa isip at puso ng mga Pilipino para mabuo ang

matatag na bansang Pilipino. Ngunit may taglay na kontradiksiyon ang ganitong estratehiya dahil hindi mabubuo ang isang matatag na bansa kapag ang sangka nitong wika ay siya ring nagiging mitsa ng etnikong bangayan (Demeterio 2012, 33). Sa kaniyang papel ukol sa sistematikong multilinggwalismo, winika ni Demeterio na binibigyan ng multilinggwal na estado ng sapat na apirmasyon ang mga katutubong wika ng mga pagkakataong matekstuwalisa ang mga ito, malinang, at makatulong sa pagpapaunlad ng functional literacy ng mga mananalita nito (36). Mas magiging matatag aniya ang pagtataguyod ng pambansang patakarang pangwika sa tulong ng pagsusulong ng multilinggwalismo.

Nais tukuyin ng pag-aaral na ito kung paano naisasagawa ang pagsusulong ng multilinggwalismo sa UP Visayas sa bayan ng Miag-ao. Kung kaya, pangunahing layunin ng pananaliksik na sagutin ang mga sumusunod:

1. Anu-ano ang mga kapakinabangan at limitasyon ng isang multilinggwal na set-up sa daloy ng komunikasyon sa UP Visayas-Miag-ao? Nakakamit ba nito ang mas kolektibong pagkakasundo sa mga transaksyon sa loob at labas ng mga silid-aralan at opisina sa pagitan ng mga aktor ng komunikasyon sa loob ng Unibersidad?
2. Paano nagagamit ang wikang pambansa at anu-ano ang mga mas gamiting wika para magkaunawaan ang lahat?
3. Gaano kahanda ang mga aktor ng komunikasyon sa pag-aaral ng bagong wika?
4. Paano nagiging kapaki-pakinabang ang code-switching sa pakikipagtalastasan?

Kaugnay na Literatura

Itinuturing na pinakaunang pag-aaral ito ukol sa language preference ng mga sektor (estudyante, kawani, at guro) na bumubuo sa UP Visayas-Miag-ao. Kung kaya, kung mayroon mang puwang na nais punan ang pananaliksik—ito ay ang mismong kawalan ng pag-aaral sa language preference ng naturang lugar na mayroong multilinggwal na set-up sa usapin ng komunikasyon.

Sinandigan ng pag-aaral ang mas nauna pang pag-aaral ng mga mananaliksik mula sa De La Salle University-Manila na sina Jeconiah Louis Dreisbach at Demeterio ukol sa language preference ng dalawang henerasyon (Gen X at Gen Z) ng mga mamamayan sa Lungsod ng Davao, kaugnay sa paggamit ng mga wikang Cebuano, Filipino, at Ingles doon (Dreisbach at Demeterio 2020). Itinuturing din na ang pag-aaral na ito nina Dreisbach at Demeterio ay nangunguna sa usapin ng kolektibong asal sa komunikasyon ng mga taga-Lungsod ng Davao. Sa naturang pag-aaral, lumilitaw na parehong hasa sa mga binanggit na wika ang dalawang henerasyon kung pana-panahong pipiliin nila itong gamitin. Ang resultang ito ng pag-aaral nina Dreisbach at Demeterio ang nagpausbong naman ng interes ng mananaliksik na alamin ang language preference ng mga taga-UP Visayas-Miag-ao para tukuyin kung saang mga wika (na nagsisilbing kanilang mga default language) naman mas hasa ang mga aktor ng komunikasyon sa loob ng unibersidad

sa mga panahong hindi nila ginagamit ang code-switching o paglilipat-wika. Sa usapin naman ng malimit na interaksyon, ang dalawang henerasyong naging respondent nina Dreisbach at Demeterio ay mas nagkaroon ng pagkakataon ng direktang komunikasyon sa loob ng kani-kanilang pamilya—sa pagitan ng mga anak, magulang, at kamag-anakan. Kung kaya, hindi kataka-takang mas lilitaw ang paglilipat-wika bilang respeto ng mga magkakadugo sa isa't isa kahit pa man ay itinatangi silang mas gamiting-wika dulot ng oreyantasyon na kanikanilang pinanggalingang henerasyon. Naniniwala ang mananaliksik na respeto rin ang salalayan ng code-switching ng mga aktor ng komunikasyon sa UP Visayas-Miag-ao. Kung kaya't nais ring tukuyin ng pag-aaral na ito ang kahalagahan ng pagsasaalang-alang sa katutubong lengguwahe ng mga aktor ng komunikasyon sa isa't isa na nagluluwal ng code-switching sa naturang unibersidad. Lalo't nangyayari ito sa pagitan ng hindi magkakapamilya subalit maituturing na may pang-araw-araw na interaksyon sa lunan ng pag-aaral at pagtatrabaho.

Kung kaya, minabuti ng pag-aaral na ito na mas ituon sa naturalesa ng lunan ang panggagalingan ng mga respondent—ang sektoral nilang katayuan sa loob ng Unibersidad, bukod pa sa kanilang dati nang magkakaibang etnolinggwistikong pangkat na pinanggagalingan. Dahil bukod sa interpersonal na pakikipagtalastasan, nais ding itanghal ng pag-aaral na ito ang language preference na mas gamitin sa pakikipagtransaksiyon ng mga sektor na natukoy sa loob ng unibersidad.

Sa una, maaaring isipin na dahil maraming etnolinggwistikong pangkat ang nagsasama-sama sa UP Visayas-Miag-ao, malaki ang posibilidad na hindi laging nagiging madulas ang daloy ng komunikasyon ng marami sa populasyon nito. At kung lalawigan pa ang paunang sapantahang ito, baka nagtutulak din ang ganitong sitwasyon ng isang komunikasyong pana-panahong hindi nakapagkakamit ng kolektibong pagkakasundo sa mga transaksiyon sa pagitan ng mga aktor ng komunikasyon sa loob ng Unibersidad. Subalit ang pagkakaroon ng multilingguwal na set-up sa loob ng Unibersidad ang pinaniniwalaang salik na mas nagpapabisa hindi lang sa usapin ng komunikasyon sa pagitan ng mga etnolinggwistikong pangkat, kundi maging sa pagpapalawak ng pakikipagpalagayang-loob ng bawat isa sa usapin ng relasyon sa klase at pagtatrabaho. Sususugan ito ng deklarasyon ni Ricardo Ma. Nolasco (2008), na ang mga indibidwal na mas gumagamit ng mga wikang pamilyar sa kanila ay mas nakapagpapaunlad ng kanilang kognitibong kasanayan, na nagreresulta ng kanilang maagap na pagdaragdag sa kaisipan ng mga konseptong dati-rati na nilang nalalaman.

Ang pagkakaroon ng multilingguwal na estado sa UP Visayas ay hindi bago, tulad din naman ng pinagdaanan ng iba pang institusyong akademiko sa ibang rehiyon ng bansa. Wika ni Pamela C. Constantino (2014), may mahalaga at malalim na kasaysayan sa bansa ang pagkakaroon ng multilingguwal na estado. Naging sentro ito ng diskusyon, panukala, pagpapatibay, at adbokasiya ng mga institusyon, grupo, at indibidwal sa panig man ng mga mananakop o ng mga Pilipino sa iba't ibang yugto ng kasaysayan ng Pilipinas. Sa bawat yugtong ito, walang natatapos o

walang tiyak na desisyong natatamo kaugnay ng wika ng edukasyon. Tila ito isang relo o siklo na paulit-ulit na umiikot at nagbabalik sa pinagmulan, hindi natatapos ngunit hindi humihinto, parang nagpaparamdam na “napakahalaga ko, huwag ninyo akong balewain” (192).

Sa katunayan, walang tiyak na patakarang pangwika ang UP Visayas. Tulad din halimbawa ng sitwasyon ng Mindanao State University (MSU), batay sa pag-aaral ni Emma B. Magracia (2002). Subalit isinusulong naman ng nasabing unibersidad sa Mindanao na maging mas matatas at magaling mag-Ingles ang lahat ng mga kasapi rito (128). Batay sa varayti ng restricted code mula sa deficit theory ni Basil Bernstein (Ronald Wardaugh, 1992), sinabi ni Magracia na may lingguwistik na kakulangan ang mga estudyante ng MSU dahil marami sa kanila ang nabibilang sa mababa o katamtamang sosyo-ekonomikong estado, kung kaya may kakulangang pangwika o language deficiency lalo na sa Ingles. Natural lamang, kung ganoon, na ang pangwikang empasis ng MSU ay sa wikang Ingles (128).

Kabaligtaran ito sa sitwasyon ng varayti ng elaborated code batay sa teorya pa rin ng deficit theory ni Bernstein. Mas nakapagbubuo ng mga bagong varayti ng wika ang mga multilingguwal na mananalita. Mas maraming uri o varayti na mabubuo, mas nagiging dinamiko ang buhay ng mga wika. Kung kaya, ipinapalagay ng mananaliksik na ang pagtingin ng UP Visayas sa multilingguwal na set-up bilang kalakasan ng dinamikong pagpapayabong ng multikultural na katangian ng lunan. Hindi malayong maisip na hindi man pormal ay hinahayaan ng UP Visayas-Miag-ao na mas yumabong pa ang multilingguwal na set-up tungo sa pagtitiyak ng estado ng Unibersidad bilang lunan na nagtataguyod ng multikultural na pag-iral para sa kaniyang mga kasapi.

Ang paniniwalang ito ang nagsisilbing hypothesis ng mananaliksik, lalo at nakaangkla ang pag-aaral sa teorya ng Communication Accommodation Theory (CAT). Tumutukoy ang CAT sa ugnayan ng wika, konteksto, at identidad na bumubuo sa kalooban ng bawat komunikasyon sa pagitan ng bawat indibidwal at pangkat. Kinakatawan ng teorya ang mga pangunahing konsepto na ‘convergence’ at ‘divergence.’ Ang convergence ay estratehiyang pangkomunikasyon kung saan ang mga indibidwal o pangkat ay gumagamit din ng mga asal ng komunikasyon (berbal at di-berbal) upang maging katulad din ng kanilang kausap. Ang divergence na batay naman sa bagong pagtataya ay hindi na lamang limitado sa pagiging non-adaptive na estratehiya na mas maggigiit ng katutubong wika para mapalitaw ang sariling identidad at kultura ng isang nakikipag-usap. Paraan na rin ito ng pansamantalang pag-iwan ng isang nakikipag-usap sa sariling identidad at kultura para mas makapagpahayag pa ng saloobin o ideya ang kinakausap na galing sa ibang etnolinggwistikong pangkat ayon sa pag-aaral nina Cindy Gallois, Tania Ogay, at Howard Giles (2005). Halimbawa nito ang isang abugadong pipiliing hindi muna paulanan ng mga legal na termino ang kaniyang kliyente at magsasalita nang kolokyal upang mas makapagpahayag ang kliyente ng kaniyang mga saloobin. At ang paggamit ng pag-aaral na ito sa CAT bilang pangunahing teorya ang siyang pising magtatahi sa mga posibilidad ng pagsasanib, talaban, at tunggalian ng isang

set-up na multilingguwal sa isang lunan tulad ng UP Visayas-Miag-ao.

Likas at normal naman sa anumang bilingguwal na kaligiran na dulot ng isang multilingguwal na set-up ang code-switching. Rekognisyon ito ng katotohanang may higit isang lengguwahe ang kayang magpaliwanag at magpahayag ng mga sitwasyon at damdamin ayon sa pag-aaral ni Aldaberto Aguirre Jr. (1988). Kung kaya naniniwala ang mananaliksik na instrumental ang aktong ito bilang estratehiya ng pagpapahayag ng mga aktor ng komunikasyon sa loob ng UP Visayas-Miag-ao sa kanilang pakikipagtransaksiyon sa isa't isa. Ang pakikipagtransaksiyon sa Unibersidad mula sa loob at labas ng mga silid-aralan at opisina ay pagpapahayag din ng mga sitwasyon at damdamin. Hindi ito maiiwasan ng mga taong may katutubong wika at nasa bilingguwal na kaligiran. Ang code-switching ay itinuturing na pandaigdigang penomenon ayon kay Rodolfo Jacobson (1990).

Metodolohiya

Disenyo ng Pananaliksik

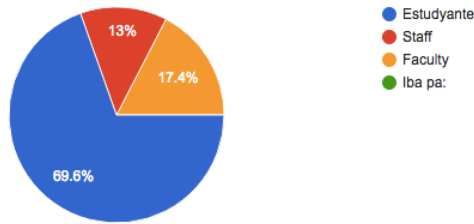
Ang pag-aaral ay gumamit ng kuwalitatibong pamamaraan dahil layunin nitong mas lubos na maunawaan ang konsepto, opinyon, pakiramdam, at karanasan na isasalaysay ng mga respondent, labas sa mga numerikal o estadistikal na kompyutasyon. Sa pamamagitan nito, nakapagtitipon ng malalimang pagtingin sa problema at nakapagpapalitaw ng mga bagong ideya para sa mga susunod na pag-aaral. Ginamit din ito para mapag-aralan ang naturalesa ng mga salaysay, lalo na ang magkakaibang manipestasyon at konteksto ng mga perspektibong tinutuntungan ng mga ito (Lorraine Busetto, Wolfgang Wick, at Christoph Gumbinger, 2020).

Sa pag-aanalisa ng datos ng mga isinagawang panayam, tinukoy ng pag-aaral ang tematikong kaisahan ng mga sagot batay na rin sa pagdedebelop ng kategorya (Wong Li Ping, 2008). At upang maisagawa ito at lubos na masukat ang kaisahan ng mga sagot, mauunang ibinukod ang mga sagot sa kategorisasyon na nakabatay sa partikular na etnolinggwistikong pangkat (halimbawa, mga sagot ng Aklanon, mga sagot ng Cebuano, atbp.). Ang pagsusuri sa saysay ng bawat sagot ay isinagawa sa pamamagitan naman ng pagkukumpara sa mga ito, i.e., kung mayroong mga pagbabanggaan ng opinyon at danas.

Mga Kalahok

Limang pangunahing etnolinggwistikong grupo sa UP Visayas ang kinapanayam ng mananaliksik para sa pagsasagawa ng pag-aaral ukol sa language preference. Ang mga Aklanon, Cebuano, Hiligaynon, Kinaray-a (partikular ang mga kawani, estudyante, at guro mula sa bayan ng Miag-ao at ilang bayan sa probinsiya ng Antique), at Tagalog. Nagmula sa mga sektor ng estudyante, kawani, at guro ang mga tumugon sa panayam.

Trabaho
23 responses

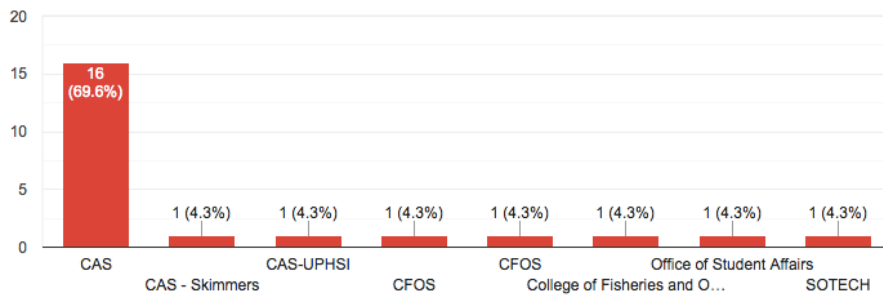
Larawan 2: Sektoral na distribusyon (kinuha sa Google Survey Form)

Naging prayoridad na konsiderasyon ng mananaliksik na tiyaking ang mga kalahok sa panayam ay naranasang mag-aral, makapagtrabaho at makapagturo sa loob ng kampus ng Miag-ao bago pa man sumapit ang panahon ng pandemya. Mas nakasalalay kasi ang mga itatanong sa kanilang pisikal na pakikisalamuha at pakikipagkomunikasyon noon. Dapat ding salungguhitan na ang pag-aaral ay naisagawa sa panahon na ng pandemya.

Ikalawang konsiderasyon ay ang pinagmulang kolehiyo ng mga kalahok. Ibig sabihin, bukod sa sapat na representasyon ng bawat sektor at etnolinggwistikong pangkat, kailangan ding kinakatawan ng mga kalahok ang bawat kolehiyo sa loob ng UP Visayas-Miag-ao.

Kolehiyo na pinagtatrabahuhan / kinabibilangan sa UPV (e.g., CAS)

23 responses

Larawan 3: Distribusyon ng mga respondent sa bawat kolehiyo (kinuha sa Google Survey Form)

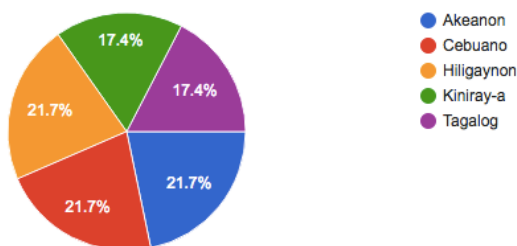
Ang pagtukoy naman sa mga kalahok ay bumatay sa mga rekomendasyon ng ilang susing informant na naging kaibigan, estudyante, at katrabaho ng mananaliksik. Nagmula ang mga susing informant na ito sa nabanggit na tatlong pangunahing sektor, at sila ay kumakatawan na rin mismo sa limang etnolinggwistikong pangkat.

Sa orihinal nitong plano, ang panayam ay lalahukan ng 15 estudyante, limang kawani, at limang guro, o may kabuuang 25 respondent. Mahahati sila sa tiglimang kinatawan ng bawat etnolinggwistikong pangkat na mahahati naman sa mga sumusunod na sektoral na representasyon: tatlong estudyante, isang kawani, at isang guro.

Subalit sa pagtatapos ng pag-aaral at sa kabila ng palagiang pag-follow-up ukol sa kanilang paglahok sa panayam, nagkaroon lamang ng kabuuang 23 respondent ang pag-aaral. Nagkaroon ng tig-isang respondent na kakulangan ang mga etnolinggwistikong pangkat na Kinaray-a at Tagalog.

Anong ethnolingwistikong pangkat ka kabilang?

23 responses

Larawan 4: Mga kalahok sa bawat etnolinggwistikong pangkat (kinuha sa Google Survey Form)

10

Instrumento sa Pananaliksik

Naisagawa ang pag-aaral sa panahon ng pandemya. Panahon ito na ang mga kalahok ay mas maraming oras na nasa loob ng bahay at mga mamamayan ng lipunang online. Kung kaya, minabuting gamitin ang Key Informant Interview (KII) (Robert Burgess, 1989; M.N Marshall 1996) gamit ang Google Survey Form na naglalaman ng mga tanong na humihingi ng pasanaysay na sagot. Sa pamamagitan nito, mas mabilis at tiyak ang distribusyon at retribusyong online.

Gumamit ng kabuuang 10 tanong ang pilot survey ng pag-aaral na ito na nilahukan ng limang respondent na kumakatawan sa limang etnolinggwistikong grupo. Matapos makuha ang mga isinagot ng limang naunang respondent, nagdagdag ng isang huling tanong na pinasagutan sa natitira pang 20 respondent.

Ang mga sumusunod ay ang mga tanong na pinasagutan sa mga kalahok sa pag-aaral:

1. Ano ang wikang mas ginagamit mo sa pakikipag-usap sa kapwa-estudyante/kapwa-guro/kapwa-staff sa UPV?

SSD 18:2 2022

2. Sa anong sitwasyon o sa aling grupo ng mga tao sa loob ng UPV mo nasasalita ang iyong katutubong wika?
3. Nagagamit mo ba ang wikang Hiligaynon o Kinaray-a sa loob ng UPV? Sa anong mga sitwasyon?
4. Nagagamit mo ba ang wikang Filipino sa loob ng UPV? Sa anong mga sitwasyon?
5. Nagagamit mo ba ang wikang Ingles sa loob ng UPV? Sa anong mga sitwasyon?
6. Paano nakakaapekto sa iyong pag-aaral o pagtatrabaho sa UPV ang pagsasalita mo ng wikang hindi katutubong sa 'yo?
7. Napupunta ka ba sa sitwasyon ng code-switching o pag-iiba ng sinasalitang wika sa loob ng UPV para matugunan ang ibang wikang ginagamit ng iyong mga kausap? Bakit?
8. Napupunta rin ba sa sitwasyon ng code-switching o pag-iiba ng sinasalitang wika sa loob ng UPV ang iyong mga kausap para matugunan naman ang ibang wikang ginagamit mo sa pakikipag-usap sa kanila? Bakit?
9. May mga pagkakataon bang nagkakaroon ng pagkadismaya ang iyong kinakausap kapag nangyayari ang code-switching sa inyong pagitan? Paano?
10. Mas mainam ba ang pagkakaroon ng multilingual set-up sa loob ng UPV sa usapin ng pag-aaral o pagtatrabaho? O mas nagdudulot ito ng maraming limitasyon? Bakit?
11. Nanaisin mo bang magkaroon ng language policy ang UPV na maglilimita lamang sa paggamit ng Hiligaynon (bilang lingua franca ng rehiyon) at Filipino (bilang pambansang wika) sa anumang berbal na komunikasyon sa loob ng campus? Bakit?

Resulta ng Pag-aaral

Maibubukod sa tatlong paksa ang naging resulta ng pag-aaral, na isa-isang tatalakayin sa ibaba.

1. *Mga wikang mas ginagamit ng mga etnolinggwistikong pangkat sa UP Visayas-Miag-ao upang magkaintindihan*

Wikang Filipino, Hiligaynon, at Ingles ang nagsisilbing pinaka-gamit na wika ng lahat para mas magkaintindihan, i.e., ang nagsisilbing default language. Gamit na gamit ang mga wikang ito sa mga pakikipag-usap sa loob at labas ng klase, opisina, social media, sa mga kaswal at pormal na transaksyon. Naitatanghal din ang wikang Filipino (na kauna-unawang mas tinatawag pa ring “Tagalog” ng mga taga-Visayas) bilang wikang tagapag-ugnay ng lahat, mula sa interpersonal at transaksyunal na antas ng pakikipagtalastasan. Wika nga ng isang estudyanteng Akeanon/Aklanon:

Filipino ang wikang aking ginagamit sa pakikipag-usap sa mga kapwa ko estudyante pati na rin sa mga kawani ng UPV. Ito’y dahil Akeanon ang pangunahin kong wika, at karamihan sa mga estudyante, mga guro at iba pang kawani sa loob ng unibersidad ay Hiligaynon o Kinaray-a ang sinasalitang

wika--mga wikang hindi ko gaanong kabisado. Kaya naman, upang maayos na makabuo ng ugnayan at magkaroon ng pagkakaunawaan, ang wikang Filipino na wikang nauunawaan ng mga Pilipino na nabibilang sa magkakaibang etnolingwistikong grupo, ang wikang aking ginagamit.

Dagdag pa ng isang kawaning Cebuano :

Dahil hindi pa ako marunong mag Hiligaynon o mag Kinaray-a, mga simpleng salita lang nagagamit ko. Mas komportable po akong gamitin ang wikang Filipino/Tagalog sa aking pakikipag-usap sa mga estudyante at mga kasamahang mga staff at faculty.

Mas nagagamit din ang wikang Ingles sa mga akademikong pagpupulong at iba pang opisyal na gawain/programa, patalastas, at konsultasyon, lalo sa sektor ng kaguruan. Patunay rito ang ilang sumusunod na pangungusap na naging sagot ng isang gurong Hiligaynon at Cebuano:

Kapag kaswal na pakikipag-usap, ginagamit ang Hiligaynon. Mas ginagamit ang Ingles sa akademikong pag-uusap (hal. academic meeting).

Yes. in doing my job functions as a Guidance Services Specialist, and in communicating and interacting with my colleagues and superiors.

Ang mga nasabing lengguwahe ang mas nagbubuo ng ugnayan lalo at hindi lahat (partikular sa etnolingwistikong pangkat na Aklanon, Cebuano, at Tagalog) ay nakaiintindi nang husto ng Hiligaynon at Kinaray-a na sinasalita sa loob ng kampus. Lumilitaw na mas nakabubuo ng mga pagkakaunawan sa paggamit ng Filipino, Ingles, at ang pagkatuto ng lingua franca ng rehiyon na Hiligaynon.

Maidaragdag pa na mas ginagamit ang tatlong wikang ito sa moda ng remote learning sa panahon ng pandemya. Nagsasalitan ang mga ito bilang una at ikalawang lengguwahe sa pagitan ng mga guro at estudyante lalo sa parehong synchronous at asynchronous na moda ng klase.

Mas ginagamit din ang Hiligaynon at Kinaray-a sa kadahilang mas malaki ang bilang ng populasyon ang gumagamit nito sa loob ng UP Visayas-Miag-ao. Mas malaking bilang kasi ng mga kawani ay tubong-Iloilo. Wika nga ng mga estudyanteng Aklanon, mas nagagamit nila ito sa mga sumusunod:

Pakikipag-usap sa kapwa-guro, mga estudyante, at staff.

Pagbibigay ng utos, lihog (pakiusap), sa estudyante at staff.

2. ***Ang kahandaan sa pag-aaral ng bagong wika***

Ang nasabing tatlong etnolingwistikong pangkat ay nag-aaral ng Hiligaynon at Kinaray-a para sa layuning pakikisalamuha at transaksyon sa iba pa. Ito ay nakaangkla sa diwa ng imersiyon at bagong pagkatuto sa kultura ng bagong banwa o bayan na kanilang bagong lunan sa pag-aaral at pagtatrabaho. Sagot nga ng isang estudyante at gurong Tagalog:

Ginagamit ko po ang Hiligaynon sa mga ka-grupo ko sa mga groupworks. Lalo na sa group chat (GC) kasi mostly Hiligaynon + English sila. If gaexplain po ko about something sa GCs namin/meeting (f2f) mas mataas tendency ko mag Hiligaynon.

Sa pagtira ko ng halos dalawang taon sa Miag-ao, natutunan kong mag Hiligaynon nang bahagya. Kadalasan ko itong nagagamit kapag nakikipag-usap sa mga lokal tulad ng mga tricycle driver at mga tindera.

Nagiging hamon ang pagsasalita ng wikang Hiligaynon para sa mga Aklanon, Cebuano, at Tagalog dahil kailangan (at ito ay boluntaryo at hindi mandato ng Unibersidad) nila itong aralin mula pa sa simula ng kanilang pananatili sa kampus. Sinasabi rin sa resulta ng pag-aaral na ang madalas na paggamit nila ng nasabing wika ay nakatutulong sa mas malinaw na daloy ng pakikipag-usap at pagpapabatid ng mga ideya lalo sa pagitan ng mga estudyante.

3. ***Ang usapin ng limitasyon at kapakinabangan ng code-switching o paglilipat-wika.***

Inililitaw rin ng pag-aaral ang ilang maituturing na bahagyang di-komportableng sitwasyon, lalo at nagkakaroon minsan ng pag-aatubili ang mga estudyanteng Hiligaynon na kausapin ang ilang kaklase/kapwa-estudyante dahil may ilang ayaw gumamit ng wikang Filipino. At kung subukin naman ng ilan ang pagsasalita ng Hiligaynon, nagkakaroon ng pagtatawanan dahil sa maling pagbaybay ng ilang salita. Nagiging suliranin din ang maling paggamit ng mga salita sa panig ng mga Tagalog at Cebuano, lalo na at magkakapareho man ang mga salitang ito sa Aklanon, Hiligaynon, at Kinaray-a, magkakaiba naman ang mga kahulugan.

May pakiramdam din ang ilang estudyanteng respondent na Tagalog na sila ay napag-iwanan sa simula lalo at hindi nila naiintindihan pa noong una ang wika ng mga taong nakapaligid sa kanila. Dumarating pa ang mga pagkakataong nahihiya man, ay kailangan nilang ipasuri sa kausap na Ilonggo at Karay-a ang nasabi nilang Hiligaynon at Kinaray-a—kung tama ba ang kanilang pagpapakahulugan at paggamit sa mga salitang nabanggit. Kaya natural na minsang hindi tuluy-tuloy ang daloy ng pakikipag-usap lalo at may katagalan ang pag-intindi sa mga salita.

Sa paggamit ng bagong wika, ang pagkatuto at pagdaragdag ng bagong bukabularyo ang isang mainam na kapakinabangan para sa halos lahat ng respondent. Sa katunayan, may ilang nagsasabi na naihalintulad pa nila ang bagong salitang natutunan sa mga salita sa kanilang katutubong wika.

Napansin din ng ilang gurong Cebuano na madaling maunawaan ang salitang Hiligaynon, at hindi nakaapekto sa kanilang pagtuturo at pagpapayo ang pagkakaiba ng mga wika lalo at karamihan ng mga estudyante ay maalam magsalita ng Filipino at Ingles.

Nagamit pa rin ng lahat ng etnolinggwistikong pangkat ang kanilang katutubong wika, hindi lamang sa kanilang kalalawigan kundi maging sa iba

pang kausap na kabilang sa iba pang etnolinggwistikong pangkat. Lumilitaw rin kasi sa pag-aaral ang kahandaan ng mga Hiligaynon at Kinaray-a na matuto ng Aklanon at Cebuano, at ng iba pang bukabularyo sa wikang Tagalog. Inililitaw din ng pag-aaral na ang code-switching o paglilipat-wika ay natural na sa UP Visayas-Miag-ao. Bagaman may mga kalahok na nagsasabing malaking hamon talaga ang paglilipat-wika batay sa mga sumusunod na usapin:

1. may mga pagkakataong hindi nila lubos na maipahayag ang nais sabihin;
2. epekto sa tiwala sa sarili ng ilan lalo at may pag-aalangan sa wastong gamit (diksiyon at pagbibigay-kahulugan) ng nililipatang wika;
3. posibilidad na hindi lumalim ang usapan partikular sa mga kaswal na pakikipag-usap; at
4. lumalaking hamon lalo at dumarami minsan ang transaksyon na nangangailangan ng paglilipat-wika.

Ang kultura ng akomodasyon din ang nagtutulak sa bawat isa na magkaroon ng pagtuturuan kapag ang kanilang kausap ay kapansin-pansing nahihirapan na sa paggamit ng bagong wika, mula pagbaybay hanggang tamang pagpapakahulugan. Hindi nagkakaroon ng pilitan o pagkadismaya sa pagitan ng mga nag-uusap; bagkus, nagkakatawanan pa nga at para maiwasan ang pagkaasiwa ay babalik sila sa mga neutral na lengguwahe, ang Filipino at Ingles.

Sa kabuuan, mas mainam pa rin ang pagkakaroon ng code-switching o paglilipat-wika sa UP Visayas-Miag-ao para sa mayorya ng mga respondent. Manipestasyon daw ito ng respeto sa kausap at hindi pagiging pasakit sa komunikasyon. Para sa kanila, mainam at epektibo itong kultura ng akomodasyon para sa magkakaibang kultura sa loob ng Unibersidad.

Nakita rin ng pag-aaral ang nagkakaisang sagot ng lahat ng respondent na hindi dapat magkaroon ng pagtatakda ng isang patakarang pangwika sa UP Visayas-Miag-ao na maglilimita lamang sa paggamit ng isa o ilang wika sa pakikipagtalastasan at sa lahat ng transaksyon sa loob ng Unibersidad.

Kongklusyon at mga Rekomendasyon

Mas tinatanggap pa rin ng mga kinapanayam na etnolinggwistikong pangkat ang pagkakaroon ng multilingguwal na set-up sa loob ng UP Visayas-Miag-ao. Sa katunayan, nang tanungin kung nanaisin nilang magkaroon ng patakarang pangwika ang Unibersidad na magtatakda sa paggamit ng ilang wika lamang, lahat ay tumutol dito.

Ang kahandaan at pagnanais nila sa isang multilingguwal na set-up ay mauugat sa mga sumusunod na kapakinabangang inililitaw batay sa pag-aaral:

1. Napananatili nito ang paggamit ng kanilang katutubong wika
2. Natututo sila ng bagong wika

3. Nagagamit ng lahat ang Hiligaynon, ang lingua franca ng rehiyon; Filipino, ang pambansang wika; at Ingles, ang isa sa mga opisyal na wika ng bansa; at
4. Naigagalang ng isa't isa ang kani-kanilang katutubong wika at kultura

Ang limitasyon ng pag-aaral ay mas matutukoy naman sa limitadong pakikisalamuha dahil sa distant/online na set-up lamang ang pagsasagawa ng panayam gawa ng pandemya. Mas mainam sana kung nakapagsagawa ng focus group discussion na mas tiyak na magpapausbong pa ng mga mas malalimang tanong-at-sagot sa pagitan ng mananaliksik at mga respondent.

Rekomendasyon din na, kung magagawang muli ang pag-aaral matapos ang panahon ng pandemya, damihan pa ang bilang ng mga kalahok at kapanayamin ang ilan pang etnolinggwistikong pangkat na taga-Mindanao, maging ang ilang exchange student mula sa ilang bansa sa Africa, na pisikal na nakatira sa loob ng Unibersidad at sa bayan ng Miag-ao.

Mga Sanggunian

- Aguirre, Adalberto Jr. 1988. "Code-Switching, Intuitive Knowledge, and the Bilingual Classroom." In *Ethnolinguistics Issues in Education*, edited by Herman S. Garcia and Rudolfo Chavez Chavez, 2-12. Lubbock, Texas: College of Education, Texas Tech University.
- Britanico, Erlinda N. 1977. "How UPV Came to Miag-ao, A Personal Account." Miag-ao, Iloilo. Accessed February 14, 2022. <http://miagao.tripod.com/edu/up2miagao.htm>.
- Burgess, Robert G. 1982. "Key Informant Interview." In *Field Research: A Sourcebook and Field Manual*, 1-300. London, George Allen and Unwin.
- Busetto, Lorraine., Wick Wolfgang., and Christoph Gumbinger. 2020. "How to Use and Assess Qualitative Research Methods." *Neurological Research and Practice* 2, (14): 2-10. <https://doi.org/10.1186/s42466-020-00059-z>
- Constantino, Pamela C. 2014. "Ganito na Noon, Ganito Uli Ngayon : Pagtalunton sa Kasaysayan at Daynamiks ng Multilinggwial na Edukasyon sa Pilipinas." *Daluyan: Journal ng Wikang Filipino*, 20: 190-207. Quezon City: SWF-UP Diliman. <https://journals.upd.edu.ph/index.php/djwf/article/view/4360/3959>.
- Demeterio, Feorillo Petronilo A. III. 2012. "Sistematikong Multilinggwalismo : Lunsaran ng Mas Matatag na Wikang Pambansa." *Malay Journal* 24 (2): 22-38. Manila: De La Salle University. https://ejournals.ph/function/reader1/read2/web/reader.php?id=uploads%2Farchive%2FMALAY%2FVol.+24+No.+2+%282012%29%2FMTL%2F2_Demeterio.pdf&di=8013.
- Dreisbach, Jeconiah L., and Demeterio, Feorillo Petronilo A. III. 2020. "Intergenerational Language Preference Shift among Cebuanos on the Cebuano, Filipino, and English Languages." *LLT Journal: A Journal on Language and Language Teaching*, 23 (2): 220-40. Sanata Dharma University, Yogyakarta, Indonesia. DOI:10.24071/llt.2020.230203.
- . 2021. "Language Use and Preference in the Multilingual Context of Davao City, Philippines." *Studies in English Language and Education* 8 (1): 313-27. Indonesia: Department of English Education. DOI:10.24815/siele.v8i1.18454.

- Gallois, Cindy, Tania Ogay, and Howard Giles. 2005. "Communication Accommodation Theory: a look back and a look ahead." In *Theorizing About Communication and Culture*, edited by William B. Gudykunst, 121-48. Australia : Centre for Social Research in Communication, The University of Queensland.
- Jacobson, Rodolfo. 1990. " Code-Switching as a Worldwide Phenomenon." In *Studies in Second Language Acquisition*, edited by Peter Lang, 133-34. New York. doi:10.1017/S0272263100011876.
- Magos, Alicia. 2012. "Kinaray-a, Hiligaynon, Ilonggo, and Aklanon Speaking People". Manila : National Commission for Culture and the Arts. Accessed February 14, 2022. <https://ncca.gov.ph/about-ncca-3/subcommissions/subcommission-on-cultural-communities-and-traditional-arts-scccta/central-cultural-communities/kinaray-a-hiligaynon-ilonggo-and-aklanon-speaking-people/>.
- Magracia, Emma B. 2002. "Pamamahala at Patakaran sa Filipino ng Mindanao State University." *Daluyan : Journal ng Wikang Filipino*, 11 (1): 123-32. Quezon City: SWF-UP Diliman <https://tuklas.up.edu.ph/Author/Home?author=Magracia%2C+Emma+B>.
- Marshall, Martin M. 1996. " The Key Informant Technique". *Family Practice Journal* 13 (1): 92-7. Great Britain : Oxford University Press <https://doi.org/10.1093/fampra/13.1.92>.
- Miagao Municipal Profile. " Political Subdivision". Miagao, Iloilo. Accessed February 14, 2022. <https://www.miagao.gov.ph/about-miagao/municipal-profile/>.
- Nolasco, Ricardo Ma. 2008. "The Prospects of Multilingual Education and Literacy in the Philippines." Manila: Komisyon ng Wikang Filipino. Accessed February 14, 2022. [https://www.seameo.org/_id2008/documents/Presentation_document NolascoTHE_PROSPECTS_OF_MULTILINGUAL_EDUCATION.pdf](https://www.seameo.org/_id2008/documents/Presentation_document%20Nolasco%20THE_PROSPECTS_OF_MULTILINGUAL_EDUCATION.pdf)
- Wardaugh, Ronald. 1992. *An Introduction to Sociolinguistics*. Australia: Blackwell Publishing.
- Wikipedia. 2022. "University of the Philippines Visayas." Accessed February 14, 2022. https://en.wikipedia.org/wiki/University_of_the_Philippines_Visayas.
- Wong, Li Ping. 2008. "Data Analysis in Qualitative Research: A Brief Guide to Using Nvivo." *Malaysian Family Physician Journal* 3 (1): 14-20. Malaysia: National Library of Medicine. https://www.e-mfp.org/old/2008v3n1/guide_to_using_NVivo.html.

TUNGKOL SA MAY-AKDA

Si Ferdinand P. Jarin ay Katuwang na Propesor sa Division of Humanities, College of Arts and Science, Unibersidad ng Pilipinas Visayas sa Miag-ao, Iloilo. Nagtuturo siya ng Wika 1 at Malikhaing Pagsulat.

ABOUT THE AUTHOR

Ferdinand P. Jarin is Assistant Professor in the Division of Humanities, College of Arts and Science, University of the Philippines Visayas in Miag-ao, Iloilo. He teaches Wika 1 and Creative Writing.